

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio II. Quidditas peccati commiſſionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](#)

Conclusio
bipartita.

Dico tertio, in peccatis tūm internis, tūm externis, quando est actio numero multiplex, aliquando non est nisi unicum peccatum: aliquando sunt plura peccata: numero tunc actiones numero plures non sunt peccatum nisi unum, quando illæ actiones non sunt nisi physicè plures, quando illæ sunt plures etiam moraliter, tunc sunt plura numero peccata.

Prima pars
probatur.

Prima pars de pluralitate actionum non moralis, sed physica tantum communis est inter omnes Theologos, sed dissidium duntaxat est utrum interruptio actionum non sit nisi physica, quoties illa fit per naturalem duntaxat obliuionem, & inconsideriam; tunc autem moralis sit quoties interruptio illa fit per contraria voluntatem, sic enim asserit Canus in *relat. de paenitentia parte 5.* sed merito probant Suarez, Vasques, & alij communiter, quia tunc actiones non sunt interruptæ moraliter, sed physicæ tantum quando illæ omnes unicum habent terminum ad quem subordinantur, ut cum vis hostem occidere, paras ensem, accinges te ad iter, quæ omnia subordinata sunt & eundem habent terminum, tunc autem actiones sunt moraliter interruptæ, quando singulæ siuum habent terminum, in quo consummentur ita ut vna nullo modo alteri subordinetur, sive illa interruptio fiat per formalem retractationem, sive per naturalem obliuionem.

Quod igitur interruptio actionum si moralis non fuerit sed physica duntaxat non sufficiat ad plura numero peccata probatur, quia illud non est peccatum nisi unum numero, quod moraliter secundum iudicium prudentiū non est actio nisi unica: sed quamvis actiones interruptæ sint physicæ, moraliter tamen affimantur esse unus actus: v. g. si recitationem officij aliquantulum interrumpas, dicendo alteri pauca verba, unica est officij recitatio: si comeditionem prandij breui aliquo sermone interrumpas, semel tamen prandes: si quinque aliquem eodem incitatus iracundia motu furem appelles, semel peccas: si quatuor alapas simul impingas: si eandem dominum multis asportationibus sibi continuè succedentibus expiles: si ad idem homicidium per multas actiones te accinges. Hæc (inquam) omnia unum sunt peccatum.

Seconda
pars pro-
batur.

Secunda pars de multarum actionum interruptione morali, sine controversia est, sed difficultas est, quandonam interruptio censetur esse sufficiens ut dicatur moralis: id est quando secundum estimacionem prudentiū censetur esse interruptio & multiplex actio, tunc autem illa contingit quando actio qualibet unum habet terminum in quo consumetur sine subordinatione ad aliam actionem, quod estimari debet partim ex mora temporis, partim ex modo, partim ex actionibus interpositis: v. g. cogitas hodie de hoste occidendo, & cras iterum eandem resumis cogitationem, non est dubium quin illa sit interruptio moralis: si vero cogites de re aliqua tutpi continuè per horam, sed ita ut breuissimæ contingent interruptiones, non est peccatum nisi unum, quod si longior esset interruptio, v. g. si vno quadrante distraheris, & iterum redeas: si retrahes tuam voluntatem, & illam postea resumas, moralis est interruptio & peccatum multiplex. Ille qui immediatè ante & post eandem fornicationem, plura commisit illicita, unicum censetur commississe peccatum, quod idem dico de voluntate non restituendi, si enim illa interrupatur moraliter multiplex peccatum est, & sic de ceteris.

Ex quibus tota ratio dubitandi soluta manet.

Tom. I.

S. III.

Quenam sint generales divisiones peccati.

Rima est diuisio peccatorum in spiritualia & carnalia: dicuntur carnalia illa quorum obiectum est aliqua corporeæ delectatio, spiritualia quorum obiectum est aliiquid distinctum à delectatione corporeæ, quo intuens dixit Apostolus 2. ad Corinth. 7. *Has habentes promissiones Charissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus.* Est autem diuisio hæc adæquata, & essentialis, ex septem capitalibus peccatis luxuria, & gula peccata sunt carnalia, reliqua sunt peccata spiritualia.

Triplex
peccatorū
diuisio.

Secunda diuisio est peccatorum in Deum, in Proximum, in se ipsum: peccata in Deum sunt ea quorum obiectum est aliiquid Dei malum, ut blasphemia, sacrilegium, &c. Peccata in Proximum ea quorum obiectum est aliiquid malum Proximi ut furtum, homicidium, inuidia, &c.

Tertia diuisio in peccata cordis, oris, operis, quæ consummantur nimis in corde, ore, actione.

Quarta in peccata commissionis & omissionis.

Quinta in peccatum mortale ac veniale: quæ duæ vltimæ divisiones multa continent difficultia: In reliquis omnia manifesta sunt.

QVÆSTIO II.

Quidditas peccati commissionis & omissionis.

Pecatum commissionis appellatur illud, quo violatur Præceptum negativum, id est Præceptum aliquid prohibens: homicidio v. g. violatur Præceptum prohibens actum, quo vita homini adimitur: peccatum omissionis quo violatur Præceptum affirmativum, seu aliiquid imperans. Vtriusque peccati obscurissima natura est, quæritur enim primò, quænam sit propria ratio constitutiva peccati commissionis, utrum videlicet malitia eius formalis sit aliquid positivum formaliter, an vero aliqua solùm priuatio. Secundo propria ratio peccati omissionis & actuum qui cum omissione coniuncti sunt.

SECTIO I.

Quenam sit ratio propria constitutiva peccati commissionis.

S. Thom. q. 71. art. 6. q. 72. art. 1.

Certum est primò, nullum unquam esse posse peccatum commissionis, in quo non reperiatur semper actus aliquis positivus qui sit saltem materiale peccati.

Materiale
peccati cō-
missionis.

Ratio est, quia peccatum commissionis ut sic, illud est quo violatur Præceptum negativum, ut dixi, sed præceptum prohibens actum positivum non violatur sine actu positivo, ergo in peccato commissionis semper necessariò includitur actus positivus. Neque dicas cum aliquis tenetur impedire homicidium quod non impedit reus est homicidij quod ei verè tunc imputatur, sed ille tunc pure negatiuè se habet, neque vilium elicit actum positivum, ergo tunc peccatum commissionis est sine omni actu. Resp. illum qui non impedit peccatum homicidij quod impedit tenebatur committere peccatum omissionis non commissionis, non enim est reus homicidij qua si illud pataverit, sed est reus homicidij, quia omisit illud impedire: repugnat enim Præcepto affirmativo, quod illi iubet ut impedit homicidium.

Malitia
peccati cō-
missionis.

Certum est secundò, malitiam formalem peccati commissionis non posse consistere in illo actu positivo.

D d 2

tiuo

tuo considerato physicè secundum suam substantiam, alioqui Deus vera & propria esset causa peccati, quia causat totam entitatem physicam actus mali: nam peccare non est aliud quam causare malitiam formalem peccati, sed malitia formalis peccati esset substantia ipsius actus positivi, quam Deus causat, ergo Deus reuerat cauferet formalem malitiam peccati, & peccaret. Adde quod actus idem, ut sèpè dixi, omnino immutatus intrinsecè, potest cessante prohibitione vel consideratione rationis fieri ex malo non malus, ergo entitas actus positivi physicè sumpt a non est malitia formalis.

In quo
constat. Ex his celeberrima nata est inter Theologos controværia, vtrum malitia formalis constitutiva peccatum commissionis ut sic, & distinguens illud à peccato omissionis, sit formaliter aliquid positivum non physicum sed morale: an vero aliquid purè priuatuum, aut saltē partim priuatuum, partim positivum: si enim est aliquid positivum iam Deus videbitur esse author peccati, si est aliquid purè priuatuum, non distinguetur peccatum commissionis à peccato omissionis, neque poterit explicari quomodo repugnet Præcepto negatiuo aliquid prohibenti positivum: si partim est priuatuum, partim positivum, peccatum constabit ex rebus diuersi generis, nec erit unum per se: quod ut dissoluam clarissimè dicendum mihi primo est, vtrum malitia illa formalis sit priuatio sola formaliter: an vero aliquid positivum. Secundò, an sit aliquid purè positivum. Tertiò, quale positivum sit formale peccati, an relatio, an aliquid aliud.

§. I.

Vtrum malitia commissionis formaliter sit sola priuatio: an vero aliquid positivum.

Statu quo:
tionis. Solam priuationem rectitudinis debitæ, totam esse malitiam formalem peccati commissionis persuasum hactenus ferè fuit maxime parti Theologorum, sic enim docent cum Sancto Thoma ferè omnes Thomistæ, Scotistæ omnes cum Scoto, cum Ochamo Nominales, deinde Durandus, Richardus, Alensis, Suarez, Azor, Valentia. Probantque quia ex scripturis & Partibus constat i peccatum esse omnino nihil: & quia si non sit priuatio Deus causa erit peccati, cum omne positivum à Deo sit.

Verum non conueniunt prædicti auctores inter se, quænam sit priuatio illa constitutiva peccati commissionis: volunt enim aliqui eam esse priuationem rectitudinis debite inesse actui, peccatum v. gr. furti est priuatio rectitudinis iustitiae: alij dicunt esse priuationem rectitudinis debitæ inesse ipsi operanti, v. gr. furtum priuat hominem rectitudine iustitiae, quam habere debet, ex suppositione quod velit operari circa talam materiam. Alij dicunt esse priuationem conformitatis cum lege.

Prima conclusio. Dico primò, malitia formalis peccati commissionis, non est aliquantum priuatio rectitudinis, sed aliquid verè reale ac positivum. Ica docent Cajetanus præsertim articulo isto 6. Valsques disp. 95. c. 6. Molina q. 5. disp. unica. Toletus l. 3. c. 1. Lessius l. 13. de attributis c. 13. Salas disp. 2. sect. 3

Prima ratio. Probatur autem plurimis & ni fallor efficacissimis rationibus. Prima sit, illud est formale peccati commissionis per quod repugnamus formaliter Præcepto negatiuo imperanti negationem actus, & per quod violatur formaliter eius obligatio: sed Præcepto negatiuo imperanti negationem actus formaliter non repugnamus per priuationem, sed per aliquid positivum, ergo formalis malitia peccati commissionis est aliquid positivum. Major evidens est quia peccatum

commissionis illud est quo transgredimus Præceptum negotium, cui se conformat ille qui non ponit actum: Præcepto enim non furandi obedio, non faciendo aliquid, sed tantum non furando, sicut præceptum affirmatiuum formaliter violatur non ponendo actum. Minor ergo probatur, quia negationi non possumus repugnare formaliter per aliam negationem, negationi enim negatio non opponitur sed aliquid positivum, sed obligatio Præcepti negotii est tantum negatio seu non positio actus, ergo præcepto negotiu formaliter non repugnamus per negationem sed per aliquid positivum.

Secunda ratio sit ex oppositione peccatorum quæ virtuti eidem opponuntur: si enim peccatum commissionis est solum priuatio aliqua rectitudinis, ibi eadem erit formalis malitia, sed eadem est sapientia priuatio rectitudinis in diuersis specie peccatis, verbi gratia prodigalitas & avaritia fine dubio specie differunt, & tamen carent rectitudine eiusdem liberalitatis: furtum, adulterium, & homicidium eidem iustitia opposuntur, & carent eius rectitudine: fortitudini eidem opposuntur timiditas & temeritas ergo priuatio rectitudinis, non est formale peccati commissionis. Similiter multa peccata commissionis & omissionis eiusdem esse speciei: nam odium Dei & omissione actus amoris præcepti essent aequalia & eiusdem rationis peccata, nam in utroque similis esset malitia consistens in priuatione rectitudinis charitatis: non ergo magis peccaret ille qui odio haberet Deum, quam qui non amaret, tunc cum obligatur elicere actum amoris.

Tertia ratio sit, quam optimè vrget Vasques, multa sunt peccata commissionis, in quibus nulla est priuatio rectitudinis debitæ: ergo peccatum commissionis non constitutur per illam formaliter: probatur antecedens, nam odium Dei & blasphemia sunt actus ita intrinsecè mali, ut omnis rectitudinis moralis incapaces sint, nemo enim potest recte odire Deum vel blasphemare, ergo in illis nulla est priuatio vel negatio debitæ rectitudinis, si enim sunt incapaces rectitudinis non potest illis esse debita rectitudo. Neque satis est dicere cum Valentia & Azor, rectitudinem non esse debitam illis actibus prout tales sunt in specie, sed debitam tamen illis esse prout sunt actus humani genericè. Contra enim isto, nam ex Præcepto negatiuo non obligor adhibere rectitudinem illi actui ut humanus est, sed teneor duntaxat non ponere illum actum, ergo non pecco quia non adhibeo rectitudinem tali actui. Adde quod ille actus prout est humanus non magis priuat rectitudine Fidei, quam Spei aut Charitatis, ergo non erit in illa determinata specie peccati.

Quarta denique ratio est quia si datur malum verè positivum in genere naturæ, dari etiam potest malum positivum in genere moris: sed datur malum physicum aliud positivum, aliud priuatuum, nam calor non idem tantum malus est aquæ quia frigore debito illum priuat, sed per seipsum etiam illum male afficit quod est esse positivum malum: suffit autem & cœcitas mala sunt priuativa, quia idem tantum sunt mala quod priuent hominem perfectione aliqua positiva debita, ergo datur in genere moris malum aliquod positivum. Probatur maior, quia cum malum in genere datur id quod est alieni disconueniens malum physicum est disconueniens naturæ, ut naturæ est, malum morale disconueniens est naturæ ut rationalis & libera est. Vnde argumentor, idem aliud est malum positivum physicum, quia per suam entitatem male afficit naturam, sed blasphemia per se ipsum disconueniens est naturæ rationali, non autem

De Natura & proprietatibus Peccati.

397

tem quod priuat hominem aliquam formam, ergo si datur malum physicum positivum, dabitur etiam malum morale positivum.

§. II.

Virum malitia peccati commissionis sit aliquid partim positivum, partim priuationum.

Status questionis explicatur. Propter hæc argumenta, quidam recentiores medium quandam sententiam elegerunt quæ malitiam formalem peccati afferit nec esse omnino positivum, neque priuationum tantum, sed utrumque similitudine: ita ut entitas positiva ipsius actus non se habeat duntaxat materialiter ad peccatum, sed neque sit tota malitia formalis, quæ includit & positivam entitatem actus & priuationem: est enim inquit, peccatum commissionis positivum aliquid sed defectosum ut sic, atque adeò prout substantia priuationi debet reætitudinis, sic enim explicatur optimè quomodo à sanctis Patribus peccatum dicatur nihil, quomodo Deus non sit author peccati: quomodo peccata hæc opponantur Præcepto negativo cum sint positiva secundum quid; quomodo distinguantur à peccatis omissionis, quæ sunt formaliter puræ priuationes. Sic enim videtur sentire S. Thomas pluribus locis quæ adducit Hieronymus de Rua *Controu. 2. scholastica conclus. 6.* Viderürque omnino esse sententia Caietani.

Seconda conclusio. Dico secundò, malitiam formalem peccati commissionis ita esse purè positivum, ut non constitutur vlo modo per priuationem debite reætitudinis. Ita docent omnes adducti prima conclusione præter Caicatum, deinde Anglez *diss. 37. q. 1. art. 2.* Zumel, *diss. 5. & 7.* Aragon. *secunda secunda, quest. 6. art. 2.* Cafalius, Aquarius, Antonius Perez, *1. parte certaminis scolastici 8. 1.*

Ratio prima. Ratio autem primò sit, quia illud non est formaliter malitia peccati commissionis, per quod Præcepto negativo non repugnatur, neque violatur eius obligatio, sed per priuationem formaliter etiam iumentam actui positivo, non repugnatur formaliter Præcepto pure negativo, cui nulla ratione opponitur priuatio, sicut si alicui essent præcepta tenebrae violarerur præcisè Præceptum per positionem luminis non autem per adiunctam vllam priuationem, ergo similiter per commissionis peccatum violatur Præceptum negativum, quia ponitur actus prohibitus, non quia collitur aliquid. Deinde multa sunt peccata in quibus nulla reperitur priuatio, ergo in illis constitutivum peccati non consistit in positivo & priuatio. Non enim rectè respondent aliqui priuationem illam esse in operante, quia ex suppositione quod operetur, tenetur bene operari, sicut si quis orare velit, attente tenetur orare. Sed hinc sequitur actum ipsum non esse malum cum in eo non sit malitia quæ consisteret dicitur in aliqua priuatione. Deinde præceptum negativum non me obligat nisi vt cesse ab illo actu: cum enim dicis voluntatem ex suppositione quod velit operari, teneri bene operari, vel intelligis de aliquo alio actu, & illum non teneris ponere, vel loqueris de isto actu malo, & illum non potes facere bonum, in quo est discrimen ab oratione quam potes, & teneris facere bonam.

Ratio secunda. Secundò, ens per se unum non potest unquam componi ex positivo, & priuatio ens enim & non ens non unquam componere possunt unam essentiam: sed peccatum est ens unius essentiae ac per se, ergo non componiur ex positivo & priuatio. Præterea vel illud positivum præcisum à priuatione habet formalem rationem mali, vel non habet formalem rationem mali:

si primùm, ergo priuatio non est necessaria ad rationem formalem mali, si secundum ergo positivum illud materialiter tantum se habet ad rationem mali quæ consistet in sola priuatione quia priuatio est id quo prium positivo, ponitur formalis ratio mali, & quo prium sublatu tollitur, illud quod ultimò aduenit & determinat est illud quod vocatur forma.

§. III.

Quale sit positivum illud constitutivum peccati.

Maneat ergo malitiam commissionis esse aliquid positivum, sed inquirendum restat quale illud sit, quod nimirum vocari à Patribus potuerit nihil, quod Deus non producat, quod sit ens & bonitatis tamen incapax sit. Vnde statim patet malitiam illam formalem ut sic non esse physicam ullam entitatem, qualē ponebant Manichæi, cum entitas quilibet physica sit à Deo: neque accidens aliquid intrinsecum actui, quia potest actus, ut dixi, fieri de malo non malus in dō & bonus.

Omnes ergo Doctores qui malitiam peccati volunt esse positivam, necessariò dicunt illam esse relationem aliquam & connotationem, sed qualis illa sit relatio non conueniunt. Vasques vult illam esse relationem tantum rationis, quod quomodo intelligi debeat dixi alias: alij putant illam esse relationem transcendentalis, quod verum esse non potest, alios qui actus omnino immutatus fieri non posset de bono malus vnde melius alij cum Lessio recurrent ad relationem secundum dici, cum quibus.

Dico tertio, malitiam peccati commissionis non esse aliud quam formalitatem aliquam positivam, sive relationem secundum dici ad naturam rationalem, & legem negativam cui disconueniens & difformis est actus, quando fit cum consideratione rationis & libertate.

Ratio ex dictis olim de moralitate facilis est, quia probatur. Ratio ex dictis olim de moralitate facilis est, quia illud quod non producitur in actu per veram aliquam actionem, & aduenit actui malo planè immutato prout ille sit ab homine non autem prout sit à Deo, non potest esse aliud quam formalitas & relationem secundum dici: nam formalitates sola hoc habent ut aduenire possint subiectis suis omnino intrinsecè immutatis, neque sunt aliquid producibile in actu, sed tantum resultant ex modo quo entitas physica ipsius actus producitur à sua causa. Malitia peccati aduenit actui planè immutato, nec est aliquid producibile in actu, alioquin Deus illum produceret, sed tantum resultat ex modo quo actus producitur à causa creatâ quæ sciens & volens illum producit tunc cum tenuerit illum non producere: ergo positivum illud quod est formale peccati est formalitas positiva, & relationem secundum dici.

Confirmatur eadem conclusio. Deinde per illam solam formalitatem & relationem secundum dici explicatur optimè quomodo formalis malitia sit aliquid positivum non physicum, sed morale: illa enim difformitas respicit naturam prout ratione ventem & libertatem. Quomodo præceptum negativum imperans solam negationem actus repugnet cum illo actu: nam actus ille positivus est reuerâ malus, non absolute in se, sed prout repugnat eum tali Præcepto. Explicatur quomodo bonum & malum sint vere contraria non physicè, sed tantum in genere moris, quatenus continentur sub eodem genere positivo entis moralis, respiciens naturam rationalem ut sic. Explicatur etiam optimè specificatio & distinctione peccatorum omissionis & commissionis, nam illa etiam si eidem sacerdoti opponantur virtuti semper tamen specie differunt, quia unum positivum illi opponitur, alterum vero negativum tantum. *Vitia* *Ddd 3* *extremæ*

extremè opposita repugnant eidem virtuti positiuè, sed diuerso modo, idèo specie distinguntur.

Denique nihil huc est difficile nisi primò authoritas Patrum, Secundò quia videtur quod Deus erit author peccati, Tertiò quomodo sub eodem genere sint peccatum commissionis & peccatum omissionis: quætria paucis expediri possunt.

§. IV.

Prima difficultas ex testimonio Scripturarum & Patrum.

Malitia priuationis peccati.

Primò ergo ex Scripturis & Patribus putant aduersarij prorsus conuinci quod peccatum formaliter sit tantum priuatio. Nam de peccato & peccatoribus Scriptura loquens vtitur nominibus priuatiuis, *Vt quid diligitis vanitatem? auerterunt se & non seruarent pacum.*

Ex Patribus Graecis.

Secundo idem docent Patres quorum hanc esse mentem fuse probat Petavius, lib. 6. cap. 4. Dionysius de dininis nominibus cap. 4. Priuatione, inquit, atque effigio prolapsione que conuenientium eis bonorum, mali dicuntur, & sunt mali, in quo non sunt, ibidem etiam sèpè afferit malum esse priuationem, & defectionem, iplumque nullo modo nusquam & nihil esse usquam, quam à bono defectionem: Athanasius. *Oratione aduersus Idola*, docet nullam esse mali essentiam, sed illud esse auerionem rerum meliorum. Basilius vitium nihil esse quam virtutis desertionem: Consentit Nyss. *Orat. Catechet.* cap. 6. & 7. *Vitium omne* (inquit) & improbitas, in boni priuatione suam habet formam & charactrem: Imò ibidem afferit bonum & malum diuidi sicut ens & non ens, vnde concudit quod mali nulla est existentia & explesè cap. 28. afferit comparari bonum & malum sicut lucem & tenebras, vilum & cæcitatem: quod idem ait Damascenus lib. 4. Fidei: *Vitiositas* (inquit) non est aliud quam recessus à bono, sicut tenebra sunt recessus à lumine.

Et Latinis.

Neque minus clarè loquuntur sunt Latini Patres, Augustinus lib. 11. Cuiuit. cap. 9. *Mali* (inquit) nulla natura est, sed boni amissio, mali nomen accepit. Grgorius lib. 5. in libros Regum: *Quid est peccatum?* (inquit) nisi tenebra: quid autem bonum opus est nisi lumen? Fulgentius lib. de Fide ad Petrum cap. 21. *Malum nihil aliud est nisi boni priuatio*: & omnium clarissime Anselmus lib. de Concordia cap. 1. afferit peccatum non esse aliud, quam absentiam debitæ iustitiae, nec nisi in voluntate ubi debet esse iustitia, quod idem alibi sèpè repetit: & sanè Patres non definiunt malum nisi priuationem boni.

Tertiò, S. Thomas idem omnino censet, quod enim malum priuatio sit, habetur prima secunda quæst. 18. art. 5. ad 2. quæst. 71. art. 1. & 6. prima parte quæst. 48. art. 1. libro 3. contra Gentes cap. 9. & alibi passim.

Explicatur Scriptura.

Resp. nihil omnino ex Scripturis & Patribus inferri contrarium sententia, quam proposui, vt latè demonstrant Vasques & Lessius citatis locis. Primò enim fateor verum esse quod Scriptura docet peccatum esse vanitatem, auersionem à Deo, & rem nihil: vanitas enim est quia nihil solidi & boni continet: auerio est quia per illud Deum deservimus, & ab eo auerterimus vt fine ultimo, vt amico, vt benefactore, vt supremo domino: res est omnino nihil, quia vilissima res est & ita despicibilis, vt per eam homo sit merum nihil vt docet Augustinus ad illud Ioannis *Sine ipso factum est nihil*. Sed nego ex illis sequi quod peccatum commissionis sit aliqua solum priuatio:

Explicantur Patres.

Ad secundum Resp. Sanctos Patres quotiescumque peccatum vocant priuationem, defctionem, & nihil dupliciter esse intelligendos: primò enim impun-

gnant sèpè Manichæos, qui volebant esse in mundo substantias quasdam malas, quarum causa & principium esset Deus ille quem flingebant esse malum & authorem mali, quam insaniam vt confutent, sèpè aiunt quod nulla mali natura est siue substantia quod peccatum non est aliquid, sed nihil, auerio, & defæctio: Id enim contendunt vacua dicere Athanasius, Basilius, Chrysostomus, Augustinus ostendere volentes errare Manichæum qui vellet substancialie aliquid malum esse: *Vera enim* (inquit S. Leo Epist. 46. ad Thuribium cap. 6.) & *Catholica fides omnium creaturarum siue spiritualium siue corporalium confitetur substantiam, & mali nullam esse naturam*: Quam ob causam dicit explesè Athanasius errare illos qui putant, *malitiam habere per se subsistentiam & essentiam*. Id etiam unum voluit Origenes tom. 2. in Ioannem dum ait: *Omne vitium & peccatum, esse nihil & non ens, & non existens*, eos enim tantum impugnat qui aie bant malum habere apparentem subsistentiam. Eodem modo intelligi debet Nyssen lib. de Anima dum ait: *Vitiositatem in eo quod non est habere ut sit, non enim alia vitiositatis natura est, quam eius quod est priuatio*, voluit enim tantum quod mali nulla solida est substantia, quod tradunt explesè Basilius loco citato, & Theophilus Antiochenus in Epistola Paschali, Procopius item dicens malum esse *avversorium*: Denique aperte suam mentem explicat S. Prosper: *Nulla igitur virtus substantia, nullaque vita est que vegetet corpus materialiæ suum*.

Secundo, etiam illi Patres peccatum definunt non per id quo constituitur essentia peccati, sed per effectum illum qui nobis est notior, nempe per priuationem gratiæ, quâ solâ coniungimur cum Deo, illa enim priuatio cum quolibet mortali peccato coniuncta est, vnde per illam dicitur quod peccatum priuationem habet reætitudinis habitualis ad Deum, non definitur autem peccatum per priuationem reætitudinis actualis, quæ debeat inesse actui. Mens S. Thomas obscurior est, nisi quod constat nunquam illum constitutere voluisse peccatum in priuatione.

§. V.

Secunda difficultas ex eo quod Deus non sit author peccati.

Si formalis malitia peccati commissionis sit ratio Saliqua purè positiva, putant aduersarij necessariò sequi quod Deus causa erit illius, arque adeò quod peccatum formaliter vt peccatum sit à Deo, qui enim producit formalem malitiam vt sic, est vera causa peccati, quod audire horrent pia aures.

Probatur autem primò, quia omne quod est reale positivum necessariò est à Deo: malitia formalis est per te ens positivum, & verè reale, ergo formalis malitia vt sic est à Deo. Maior probatur quia ens à se necessariò est radix & causa totius entis participati: nam ideo Petrus, verbi gratiæ & quodlibet ens physicum est à Deo quia est ens per participationem: sed omne positivum etiam morale siue sit formalitas siue quidlibet aliud, semper est ens participatum, æquè ac ens quodlibet physicum, si enim non est participatum, ergo est ens à se & Deus, nam ens adæquatè dividitur in ens à se, & in ens participatum à Deo. Neque illa ratio afferri potest cur ens omne physicum quod Deus non est, sit à Deo, ens autem morale verè reale ac positivum non necessariò sit à Deo.

Secundò, si malitia positiva idèo non est à Deo quia est tantum formalitas illius entitatis qua à Deo est, sequitur bonitatem formalem non esse à Deo, arque adeò actum bonum formaliter vt bonus est non esse

Secunda solutio Pa:
trum.

Primaria
tio dubi-
tandi.

Secunda
ratio dubi-
tandi.

esse à Deo, nam omnes rationes quibus ostenditur formaliter malitiam, non esse à Deo, etiam ostendunt bonitatem formaliter à Deo non esse, bonitas enim est formalitas, est moralis, & actus prout est à Deo non habet quod immanens & voluntarius sit: consequens autem absurdum est, quia Deus est vera causa totius bonitatis, neque potest negari quin Deus aliter influat in bonitatem, quam in malitiam, ergo etiam si malitia positiva sit tantum formalitas, & ens morale, debet tamen esse à Deo.

Probatur minor, nam actus meritorius formaliter ut meritorius est à Deo, sed actus meritorius formaliter ut meritorius est moraliter bonus, ergo actus ut moraliter bonus formaliter est à Deo: probatur maior, actus supernaturalis ut supernaturalis formaliter est à Deo, sed actus meritorius formaliter ut meritorius est supernaturalis, ergo actus meritorius formaliter ut meritorius est à Deo. Imò bonitas actus supernaturalis est supernaturalis formaliter, ergo illa est à Deo.

Tertiò, quicunque producit entitatem aliquam totam, producit etiam omnes formalitates quae cum tali entitate identificantur, si enim identificantur tali entitati, certè illa entitate producta, producentur etiam formalitates, quae nullam etiam habent causam quam eam per quam producitur talis entitas: potestque inductione probari. Nam qui conseruat entitatem aliquam, producit eius durationem & vbiicationem, alioqui sequeretur quod nulla relatio est à Deo, hoc autē absurdū est, nam verè paternitas, similitudo, vitalitas actus, & libertas à Deo producuntur, producendo enim fundamento & termino producitur relatio.

Respondeo malitiam formalem peccati etiam si positiva sit, nullo modo produci à Deo quem certum est neque authorem esse, neque causam peccati. Rationem ut proponam accurate repertendum videtur ex physica quid sint & quomodo producantur formalitates. Certum enim est connotaciones & formalitates esse quidem vera entia realia, & positiva non enim sunt aliquid fictum per intellectum, sed tamen illas non esse aliquid actui superadditum, neque realiter ab eo distinctum cum sint duntatax ipsius actus prout respiciens extrinsecum aliquod connotatum, vnde concluditur necessariò quod huiusmodi formalitates non sunt aliquid producibile in actu, per verum aliquem influxum alicuius cause. Sed resultare tantum in ipso actu, quatenus ille actus exit à sua causa prout respiciens connotatum illud extrinsecum.

Ex quibus duo sequuntur diligenter notanda: primum est, quod nulla possit esse causa formalitatis quae non sit etiam causa ipsius entitatis, in qua est formalitas, quia formalitas non est aliud quam ipsa entitas. Secundum est quod non quacunque causa dicitur causare ipsam entitatem, statim propterè dici potest causare formalites omnes quae sunt in illa. Ratio est, quia formalitas non est ipsa entitas absolute, ac nude sumpta, sed entitas prout respiciens aliquid extrinsecum, idèò non potest formalitas tribui causæ à qua est entitas nude sumpta, sed causæ per quam talis entitas producitur, prout respiciens illud extrinsecum. Potestque multis exemplis confirmari, nam idem actus humanus voluntarius producitur à Deo & à voluntate, sed formalitas voluntarij & liberi non producitur à Deo, quoniam actus quatenus est à Deo non habet quod sit à principio intrinseco cognoscere singula. Cum idem effectus pender à pluribus causis, formalitas per quam pender ab una causa non producitur ab alia causa. Confirmatur quia tota entitas illa existere potest, quin existat formalitas, & connotatio, ergo qui producit entitatem non sequitur quod producat formalitatem.

Cum ergo malitia formalis peccati (vt sèpè dixi) sit quidem realis & positiva, sed tamen sit solum formalis, & respectus disformitatis ad rationem & legem, quæ formalitas nihil reale superaddit intrinsecum actui, cum non sit aliud quam ipsius actus, prout factus cum consideratione cognoscens oblicationem illum non faciendi, certè illa malitia non est aliquid producibile in actu per veram aliquam actionem, sed tantum resultat in ipso actu, prout ille actus producitur à causa quæ tenebatur illum non ponere, atque adeo non quacunque causa producit entitatem actus mali, producit illuc malitiam identificatam actui: sed tantum illa que tunc illam liberè producit, quando cognoscit illam sibi esse prohibitam, quia illa solum causa producit actum prout contrarium rationi, & legi. Quamvis ergo entitas physica ipsius actus tota sit à Deo, formalitas tamen illa non est à Deo, quia non producit illum actum prout est disformis rationi & legi, actus enim prout est à Deo non est prohibitus & contrarius legi, sed potius maximè conformis est rationi, quæ requirit ut Deus author naturæ concurrat cum causis liberis etiam quando illæ male agant. Vnde clarum potest confici argumentum, producere malitiam formalem est producere actum prout est disconueniens rationi, sed causæ prima non producit actum prout est disconueniens rationi, ergo causa prima non producit malitiam formalem.

Ex his reicitur responsio quorundam recentiorum quod Deus producat malitiam formalem, sed non producat eam formaliter, atque adeo neque sit author peccati ubi manifesta est contradic̄tio, quod sic probo: producere malitiam formalem est producere actum formaliter prout est disconueniens rationi, sed producere actum prout est disconueniens rationi est producere actum formaliter ut malum; ergo producere malitiam formalem est producere actum formaliter ut malum: ergo si Deus causat malitiam formalem causat actum formaliter ut malum: probatur major. Causare malitiam formalem non est causare solum materiale peccati quod est entitas actus, sed causare formale peccati: atqui formale peccati est actus prout formaliter est disconueniens rationi, ergo causare malitiam formalem est causare actum prout formaliter est disconueniens rationi. Deinde formalis malitia est actus prout formaliter est malus, ergo qui causat malitiam formalem, causat actum prout est malus formaliter. Est ergo loqui contradictione dicere quod Deus causat malitiam formalem, & non causat formaliter, qui enim causat malitiam formalem, causat malitiam ut malitia est, alioqui malitia materialis non differt à malitia formalis, ergo qui causat malitiam formalem, causat malitiam formaliter ut malitia est.

Ad primam ergo Resp. distinguendo maiorem, omne quod est reale positivum debet causari à Deo, si sit producibile per veram aliquam & physicam actionem, concedo: quod est producibile solum per aliquam resultantiam nego: ens enim à se causa est omnis entitatis realis, quæ producitur per actionem physicam, non est causa omnium formalitatum quae non habent efficientiam vllam physicam, sed solum resultantiam, ut ostendi. Si ergo ens per participationem à Deo significet illud ens quod à Deo causat, multæ formalites non sunt entia per participationem à Deo, neque diuiditur eo modo ens adæquatè, in ens à se & ens per participationem à Deo: si verè ens per participationem significet ens finitum quod causatur ab aliquo alio sic formalites entia sunt participata, & ens diuiditur adæquatè in ens à se & ens participatum.

Ad secundam Resp. concedendo quod bonitas formalis

Solutio
prima da-
bita.

Solutio
secunda.

Tertia ra-
tio dubit.

Explicatur
vera do-
ctrina.

Causa for-
malitatis
causa est
entitatis
non con-
nata.

formalis ut sic non producitur à Deo , ut recte probat argumentum, quamvis illa bonitas magis sit à Deo quā malitia , ex eo quod Deus intendat bonitatem actuum , illam desideret , & ad illam moueat, non autem ad malitiam : Deus magis influit in bonitatem quā in malitiam non magis vnam producendo immediate, sed magis intendendo vnam quā aliam, & impellendo ad vnam retrahendo ab altera. Ad probationem respondeo duas in actu meritorio esse formalitates , est enim supernaturalis, & est moraliter bonus: actus meritorius non producitur à Deo formaliter ut est adequate meritorius , quia non producitur ut est formaliter bonus, sed producitur ut est supernaturalis : manifestum est enim quod actus non est meritorius prout est à Deo. Ad hanc ergo propositionem , omne supernaturale producitur à Deo: bonitas formalis actus supernaturalis ut sic est supernaturalis, ergo producitur à Deo. Distinguo si sit producibile per veram actionem concedo , si producatur per resultantiam nego. Satis enim est quod entitas supernaturalis cui formalitas illa identificatur producatur per veram actionem à Deo.

Solutio
tertiae.

Ad tertiam Resp. negando quod quicunque producit entitatem producit omnes formalitates quae cum illa identificantur , quia illæ non identificantur entitati secundum totum quod dicunt in recto & in obliquo, sed tantum secundum rectum, formalitates enim habent causam non eam à qua est entitas absolute sumpta, sed entitas propter respiciens extrinsecum aliquod connotatum. Fateor autem alias formalitates à Deo esse , quia tunc formalitas est ab aliqua causa , quando entitas est ab ea propter respiciens extrinsecum connotatum , verbi gratiâ , duratio, vbiatio , paternitas, filiatio , similitudo sine dubio sunt à Deo. Quando autem entitas non est à Deo propter comparata cum extrinseco connotato , tunc formalitates non sunt à Deo : actus malus non est à Deo propter diffinis natura rationali & propter prohibitus , ergo formalitas illa malitia non est à Deo.

§. VI.

Relique difficultates.

Prima ob-
iectio.

Prima est quia , peccatum omissionis & commissionis sunt duæ species sub eodem genere mali moralis , sed si peccatum commissionis formaliter est positivum , non potest fieri ut peccatum commissionis & omissionis sint duæ species mali moralis , quia ens & non ens non possunt esse sub eodem genere , ergo peccatum commissionis non est positivum.

Seconda ob-
iectio.

Secundo , malitia commissionis necessariò est aliquid priuationum si opponatur formaliter Præcepto imperanti aliiquid positivum , sed malitia commissionis opponitur formaliter Præcepto imperanti aliiquid positivum , opponitur enim Præcepto imperanti aliiquid honestum , quod necessariò est positivum. Confirmatur , nam malitia est diffinitas cum recta ratione , illa diffinitas est priuatio conformitatis , ergo malitia est priuatio conformitatis.

Tertia ob-
iectio.

Tertiò , actus malus vel habet omnia quæ in genere moris habere debet , vel caret aliquo ex illis , si habet omnia : ergo est bonus si caret aliquo , ergo est solum carentia. Confirm. nam positâ priuatione conformitatis moralis cum lege sublati alii omnibus actus intelligitur esse malus , ergo illa est formalis ratio malitiae.

Solutio
primæ ob-
jectionis.

Ad primam Resp. commissionem & omissionem esse duas species mali moralis sub eodem genere analogo non sub eodem genere vniuoco : non est autem absurdum dicere quod ens & non ens conueniunt in aliquo genere analogo ut constat ex metaphysica.

Quodlibet ens absolute ac physicè bonum est , respectu ac moraliter non est bonum : malitia moralis ut sic bona est bonitate physicâ & transcendentali, non est bona moraliter & respectu.

Ad secundam Resp. Præceptum negativum cui solutio
li opponitur peccatum commissionis , non imperare aliquid positivum , sed aliquid purè negativum , & prohibere aliquid positivum, alioquin esset Præceptum affirmativum : nego autem quolibet Præcepto imperari aliquid honestum formaliter , quamvis semper imperetur aliquid honestum fundamentaliter , quia Præceptum negativum nullam honestatem imperat, sed tantum prohibet aliquid in honestum.

Ad confirmat. Resp. diffinitatem cum Præcepto negativo & recta ratione aliquid prohibente non esse priuationem conformitatis positivæ , sed esse positivum repugnantiam cum negatione actus imperati, quia ut sapere dixi , negationi non opponitur negatio, sed aliquid positivum.

Ad tertiam Resp. actum malum non habere omnia qua habere debet in genere moris , quia ille actus in genere moris debet non esse. Non ergo dicitur malus quod priuatur aliquo debito in genere moris , sed quod in genere moris habeat aliquid quod debet non habere , idè non est malus propter priuationem, sed propter carentiam priuationis , ut ex dictis patet.

SECTIO II.

Quanam sit propria quidditas peccati omissionis.

Dixi disputatione 3. quæst. 2. sect. ultima posse omissionem actus præcepti esse omnino liberam, etiam si nullum omnino adiunctum habeat actum voluntatis , quo positivè dicat volo actum omittere, vel quo velit actum aliquem imcompossibilem cum actu præcepto. Potest verbi gratiâ , Petrus omittere sacram in die festo , quin dicat volo omittere sacram , vel ludere volo , quo tempore video mihi sacram imperari ; hoc enim est dari posse puram omissionem liberam , quod satis ni fallor eo loco probatum est. Nunc ergo superesse potest difficultas duplex primò , vtrum & quomodo pura omissione sit peccatum : secundò quomodo actus iuncti omissioni sint peccata.

§. I.

An & quomodo pura omissione possit esse Peccatum.

Ico primò peccatum omissionis formaliter & essentialiter consistere in priuatione alicuius actus moraliter debiti.

Ratio est , quia in tantum aliquis peccat peccato commissionis in quantum violat obligationem Præcepti affirmativi , sed hec obligatio violatur formaliter per priuationem alicuius actus , ergo in tantum aliquis peccat peccato omissionis , in quantum habet priuationem alicuius actus. Quantumcumque igitur illa priuatio actus præcepti habeat adiunctos actus aliquos , vel internos , vel externos , dici tamen non potest quod illi pertineat ad formalem malitiam omissionis , quia integra omnino est præscindendo ab omni actu , rūm interno , tūm externo.

Dixi tamen omissionem malam esse carentiam actus debitū , non dixi esse carentiam actus alicuius moraliter boni , quia ut aliquis non peccet omissione , non est neceſſe ut faciat actum virtutis , verbi gratiâ , ut aliquis satisfaciat Præcepto iejunij , vel audiendi sacri , non est opus ut iejuner , vel audiat sacram ex recta intentione , sed quamvis audire sacram ex vanâ gloria , vel ex alio fine moraliter malo , satisfaceret tamen præcepto audiendi sacram , ut recte docer

Sanche,

Sanches lib. 1. moralis operis cap. 14. quia præcepta imperant duntaxat substantiam actus non autem modum eius, nisi modus ille pertineat ad rationem intrinsecam talis actus, sicut attentio est de ratione intrinseca orationis, & contritio est de ratione intrinseca confessionis: ideo qui præcipit orationem præcipit etiam attentionem, & qui præcipit confessionem, præcipit etiam contritionem: qui enim præfens est sacro & voluntariè distractus, non satisfacit præcepto, & qui confiteretur sine dolore, non implet præceptum confessionis annua. Potest igitur aliquis obediens præcepto affirmatio per actum aliquem qui sit peccatum non quod peccatum illud possit esse actus ex præcepto debitus, quatenus peccatum est, sed tantum secundum substantiam actus, quatenus, verbi gratiâ, est auditio facri, vel ieiunium, quibus per accidentem est quod sint peccata, & contra legi intentionem.

Dico secundò, potest dari peccatum omissionis si ne vlo actu positivo quo voluntas velit explicitè ac directè omittere actum præceptum, vel quo velit aliquid incompossibile cum actu præcepto. Sequitur omnino ex dictis tertia illa disputatione citata, si enim pura omissione actus imperati potest esse libera ut probabam ibi, certè nihil est dubium, quin possit esse moraliter mala, & verum peccatum quæ omnia peti ex eo loco possunt.

§. II.

An & quomodo actus iuncti cum omissione mala sint mali.

Quamuis, vt dixi, non sit necesse ut omissione mala sit coniuncta cum vlo actu positivo voluntatis, semper tamen est coniuncta cum multis actibus tūm internis tūm externis de quibus triplex esse potest difficultas, primò an illi actus sint verè peccata distincta ab ipsa omissione, Secundò an sint peccata omissionis, an peccata commissionis, Tertiò an sint peccata tunc quando est omissione, an quando ponitur liberè causa ex qua illi sequuntur.

Ratio dubitandi est primò, quia si actus illi qui sunt iuncti cum omissione, & sunt incompossibilis cum actu præcepto, essent peccata sequeretur illum qui sacram omittit in die festo ut domi studeat aut ludat, tot committere peccata, quot habet occupationes eo tempore quo deberet audire sacram: hoc autem absurdum est, alioqui teneremur in confessione illos omnes actus exponere, quia tenemur dicere numerum peccatorum. Sequeretur illum qui omittret sacram, vt daret se in viam, postea peccare in itinere si suadeat confessionem alicui e sociis, quod absurdum est: occupationes ergo illæ quæ sunt iunctæ cum omissione non sunt peccata.

Secundò, illæ occupationes incompossibilis cum actu præcepto, & iunctæ omissioni, vel sunt peccata omissionis, vel peccata commissionis, neutrum dici potest, non enim sunt peccata omissionis, cum sint actus positivi repugnantes rationi, neque peccata commissionis, quia formaliter repugnat præcepto affirmatio, & non habent malitiam nisi omissionis, alioqui semper ille qui faceret peccatum omissionis plura committeret peccata diversæ speciei. Confirmatur, quia talis est semper malitia formalis, qualis est malitia obiectiva, sed malitia obiectiva est solum omissionis, ergo & formalis.

Tertiò, ipsa omissione quæ causatur per aliquem actum positivum, vel tunc tantum est peccatum quando ponitur liberè causa, ex qua illa postea sequitur, vel tunc quando est ipsa omissione, etiam si tunc non ponatur liberè. Verbi gratiâ, inebriatur aliquis præ-

dens se omissum postea sacram, ille vel pecat tunc quando actu est omissione facit, & hoc dici non potest, quia tunc omissione non est libera, cum ille sit ebrios qui omittit, vel peccat tunc quando dat causam omissionis, & hoc etiam dici non potest, alioqui non tenebatur in confessione ipsam exponere omissionem, vel etiam actum externum peccari, non tenerer, verbi gratiâ, dicere occidi hominem, sed satis esset dicere, dedi venenum homini, dispositi scelopetum ad eum occidendum, quia posita illa causa, non fuit mihi liberum ut homo ille non moreretur. In modo propter homicidium nunquam incurrit excommunicatio, quia illa non incurrit nisi propter actum externum qui sit peccatum, externum autem homicidium vix unquam erit peccatum in se sed tantum in causa. Denique voluntarium in causa sufficit verè ad peccatum, omissione & commissione libera sunt in causa etiam si tunc non sint libera quando actu ponuntur, ergo tunc sunt peccata.

Dico primò, actus iuncti omissioni, cum præcepto incompossibilis tunc sunt peccata quando sunt causæ omissionis: quando autem non sunt causæ omissionis non sunt peccata.

Prima pars de actibus qui causant omissionem certa est inter omnes, quia ille actus est verè malus, cuius aliqua circumstantia est mala, iste actus qui causat malam omissionem, habet circumstantiam malam, omissione enim est eius circumstantia, ergo ille actus est malus.

Secunda pars de actibus qui non causant omissionem sed eam presupponunt Probatur à Vasque diff. 93. cap. 2. quia illud solum est causa omissionis quo posito statim omissione sequitur: illud autem non est causa omissionis, quod priusquam ponatur omissione iam est, sed posita solum primâ occupatione propter quam omittitur actus præceptus sequitur omissione, & antequam ponantur alii actus, iam posita est omissione, ergo sola illa prima occupatio est causa omissionis, quod explicat Becanus optimo simili, si enim per occlusionem fenestræ sufficienter lumen interclusum est, altera fenestra si occludatur non diceretur impedire lumen: similiter si omittas audire sacram ut domi studias, illud studium est verum peccatum, si autem postea comedas, ludas, illæ actiones non causabunt omissionem, quam supponunt iam causatas. Neque par est ratio de duobus hominibus qui hominem eundem confodiunt, neuter enim supponit hominem iam interfectum ab altero: hic autem actus isti posteriores presupponunt omissionem iam integrè causatam, id est non sunt peccata, quia omissione non est circumstantia illorum, atque non possunt per illam vitari.

Dico secundò, actus illi qui causant omissionem, siue directè illam causent, siue indirectè, non sunt peccata omissionis, sed vera peccata commissionis contra plures quos citat & sequitur Vasques, c. 3.

Ratio est quia illud est verum peccatum commissionis quod est recessus positivus à regula rationis, & repugnans cum præcepto negativo, sed actus positivi qui sunt causa omissionis huiusmodi sunt, ergo illa sunt peccata commissionis. Maior notissima est, minor probatur nam in omni præcepto affirmatio virtualiter & consequenter includitur præceptum negativum, verbi gratiâ, præceptum affirmatum obligans audire sacram, consequenter prohibet ne facias aliquid quo impediatis audire sacram, vnde argumentor: sicut teneris audire sacram sic verum datur præceptum negativum quo prohiberis facere aliquid quo prohibeas audire sacram, sed quando ludus prohibet auditionem facit, facit aliquid quo prohiberis audire sacram, ergo tunc verè facit contra præceptum negativum.

Tom. I.

Eee

Confirmata

Status
questio-
nis.

Prima ra-
tio dubi-
tandi.

Secunda
ratio dubi-
tandi.

Tertia ra-
tio dubi-
tandi.

Conclusio
biperita.

Probatio
primæ par-
tis.

Probatio
secundæ
partis.

Secunda
conclusio.

Probatio
conclusio-
nis.

Confirmatur quia ludere tempore sacri non potest esse peccatum omissionis, nisi quia eius obiectum est aliqua priuatio, sed hoc non obstat, nam homicidium terminatur ad priuationem, & tamen est verum peccatum commissionis. Denique actus positius cuius aliqua circumstantia est mala, est verum peccatum commissionis, iste actus qui causat omissionem huiusmodi est, ergo ille actus est peccatum commissionis.

Tertia conclusio.

Probatio conclusio-

Ratio est, quia nullum vñquam esse potest peccatum actuale ad quod non requiratur actualis ratio voluntarij & liberi, sed omissionis & commissio non habent actualem rationem voluntarij & liberi, postquam posita est liberè causa ex qua liberè sequuntur, ergo illæ tunc tantum sunt peccata quando ponitur lib. r. illarum causa, non autem tunc quando necessariò sequuntur ex causa liberè posita. Deinde si tunc sit peccatum quando ponitur omissionis aut commissio sequeretur quod aliquis per annum continuè peccaret, si deditur venenum quod continuè ageret per annum, inò peccaret etiam si medio eo tempore plures eliciuerit actus amoris, & confessus etiam esset, aut etiam peccaret actu, si esset in celo & venenum illud necaret hominem: probo sequelam, quia sufficit ad actuale peccatum quod prius data sit liberè causa, etiā si effectus postea sequatur necessariò. Hic data est liberè causa, & effectus ex illa sequitur etiam si retractata fuerit voluntas per amorem aut confessionem. Tunc est peccatum quando effectus sequitur ex causa liberè posita, sed quantuncunque interuenerit retractatio effectus sequitur ex causa liberè posita, ergo mors illa peccatum est etiam si retractatio interuenerit & ille qui posuit causam, iam sit beatus.

Solutio prima du-

Solutio secundæ.

Solutio tertiae.

Ad primam patet ex prima conclusione actus iunctos omissioni nunquam esse peccata, nisi causent omissionem, vnde sequitur quod omittens actum præceptum non commitit tot peccata, quot elicet actus tempore omissionis. De confessione dicetur statim.

Ad secundam Resp. illos actus esse vera peccata commissionis eo quod repugnant præcepto affirmatio prot continet virtualiter præceptum negatiuum vt dixi. Neque in confessione opus est singulos illos actus exponere qui sunt causa omissionis, quia illi quamvis physicè loquendo sint peccata diuersa, moraliter tamen sunt vnum peccatum cum omissione. Ad confirmationem negatur maior, nam actus positius versatur aliquando circa negationem, est & verum peccatum commissionis vt probatum est.

Ad tertiam patet ex conclusione ultima omissionem non esse peccatum quando non est libera, sed tunc tantum quando ejus causa liberè ponitur: Vnde sequitur quod omissionis, & actus externus peccati quæ non sunt in nostra potestate, tunc non debent explicari in confessione, quando sufficienter explicari potest causa eorum quæ data est liberè, tunc autem explicari debere omissionem & actum externum peccati, quando explicari aliter non potest causa quæ data est liberè; vel certè propter satisfactionem oportet illa exponere. Propter homicidium externum cuius data est liberè causa incurrit excommunicationis ut doceri solet in materia de censuris.

QVÆSTIO III.

De Natura peccati mortalis, & venialis.

S. Thomas quæst. 88. 89.

Hæc est altera & principals peccatorum diuisio, hiuxa quam peccatum aliud mortale dicitur quod hominem priuet vitâ spirituali, qua coniunctio est cum Deo; alterum veniale quod cum vita huiusmodi stare possit. Quam diuisioem vt expendant accuratissime. Primo statuenda est existentia & distinctio peccati mortalis & venialis. Secundo nota quibus vñnam discerni potest ab altero, id est quænam vñuersum requirantur ad peccatum mortale. Tertiù comparatio vñius cum altero, id est quomodo peccatum veniale fieri possit mortale, quomodo ad illud disponat.

SECTIO I.

Existentia & distinctio peccati mortalis, & venialis.

Circa celeberrimam hanc, & Catholicis notissimam diuisiōnem peccati tripliciter erratum est praesertim ab haereticis. Primo, ab iis qui absolute illam negarunt, volentes omnia peccata esse mortalia, vel omnia esse venialia. Secundo ab iis qui negarunt diuisiōnem illam esse ex natura rei, sed ex sola Dei voluntate quædam dici mortalia quædam venialia. Tertiù ab iis qui male illam diuisiōnem explicant.

§. I.

Vñrum peccata quedam sint mortalia, quedam venialia.

Censuerunt peccata omnia esse mortalia, veniale autem nullum omnino esse peccatum. Primo Iouianianus Stoicos sequutus, qui volebant omnia peccata esse paria, vt testantur Augustin. epist. 29. & Hieronym. Sub finem lib. contra Iouianianum. Secundo Pelagius volens propterea illum solum iustum esse qui omni carceret peccato posse autem in hac vita hominem sine omni prorsus peccato vivere vt tradit sacerdotem Augustinus praesertim lib. de Haeresibus c. 88. Tercio in eundem erorem videntur incidisse Gerson libro de Vita spirituali lect. 1. Almainus tract. 3. c. 20. Rosensis in refutatione articuli 32. Lutheri, & Michael Baius qui affirmant æqualia omnia peccata esse secundum se quia sunt offensæ Dei summè boni, & ita pœnam annihilationis de se merentur omnino aeternam, neque purgari omnino possunt nisi ea in infinitum detestemur.

Ratio vero dubitandi est primo, quia Matthei 5. Prima ratio dubitandi. dicitur: *Qui contempserit vnum de Mandatis istis minime, minimus vocabitur in regno cœlorum*, id est nullus erit in regno cœlorum, ergo peccata quæ dicimus minima, priuam hominem gloriâ cœlesti, quod etiam colligitur ex Iohannis 13. *Si non lauero te non habebus partem mecum*, quod de peccatis venialibus intelligi fine dubio debet, cum dicat ibidem Christus. *Qui lotus est non indiget nisi ut pedes lanet, sed est mundus totus.* Idem videntur tradere non rarò Patres, verbi gratia Basilius in regulis brevioribus quæst. 29. negat ullam in Nuevo Testamento reperiiri distinctionem grauium & leuium peccatorum Chrysostomus Sermo de leuium peccatorum periculis docet peccata etiam leuia esse viranda, quia licet leuia, occidunt tamen & inducent contemptum Dei.

Secundo, nullum est peccatum quod infinitum non sit, cum offensa sit Dei, crescit enim offensa quæ proportione crescit persona quæ offenditur, ergo peccata omnia sunt æqualia & mortalia secundum se. Probatur